

Divpadsmītā Starptautiskā Lingvistikas Olimpiāde

Pekina (Kīna), 2014. g. 21.–25. jūlijā

Individuālo sacensību uzdevumi

Uzdevumu teksts nav jāpārraksta. Katra uzdevuma risinājumu pierakstiet uz atsveišķas (-ām) lapas(-ām)! Uz katras lapas norādiet attiecīgā uzdevuma numuru, Jūsu vietas numuru un Jūsu uzvārdu! Pretējā gadījumā nevar būt garantijas, ka Jūsu darbs tiks pienācīgi novērtēts.

Jūsu atbildēm jābūt labi argumentētām. Pat pilnīgi pareizas atbildes var tikt novērtētas zemāk, ja tās ir dotas bez jebkāda pamatojuma.

1.. uzdevums (20 punkti). Dots darbības vārdu formas benabena valodā, kā arī to latviskie tulkojumi:

<i>nohobe</i>	es piekauju viņu
<i>kahalune</i>	mēs piekausim tevi
<i>nokoho'ibe</i>	mēs abi piekaujam tevi
<i>nolenufu'inagihe</i>	tāpēc ka mēs abi caurduram jūs
<i>nolifi'ibe</i>	jūs abi caurdurat mūs
<i>nofunagihe</i>	tāpēc ka es caurduru viņu
<i>nofine</i>	tu caurdur viņu
<i>nifila'ibe</i>	jūs abi caurdursiet mani
<i>nonahatagihe</i>	tāpēc ka tu piekauj mani
<i>lenahalube</i>	es piekaušu jūs
<i>nahalanagihe</i>	tāpēc ka jūs piekausiet mani
<i>lahala'ibe</i>	jūs abi piekausiet mūs
<i>nofutagihe</i>	tāpēc ka mēs caurduram viņu
<i>lenifilu'ibe</i>	mēs abi caurdursim jūs
<i>noho'inagihe</i>	tāpēc ka mēs abi piekaujam viņu

(a) Pārtulkojiet uz latviešu valodu:

nonifibe, halu'ibe, lifilatagihe, nokufune, nolahanagihe.

(b) Pārtulkojiet uz benabena valodu:

- jūs abi piekaujat viņu;
- mēs caurdursim tevi;
- tāpēc ka mēs piekaujam jūs;
- tāpēc ka jūs caurdursiet viņu.

⚠ Benabena valoda pieder pie transjaungvinejas valodu saimes. Tajā runā ap 45 000 cilvēku Papua-Jaungvinejā. —*Ivans Deržanskis*

2.. uzdevums (20 punkti). Doti kajovu valodas lietvārdi vienskaitļa, divskaitļa un daudzskaitļa formā, kā arī to latviskie tulkojumi. Ne visas formas ir dotas, kaut arī visas eksistē.

vienskaitlis	divskaitlis	daudzskaitlis	
adɔ	a	a	koks
mat ^h ɔnsjan	mat ^h ɔnsjan	mat ^h ɔnsjadɔ	maza meitene
k'ɔ	k'ɔ	k'ɔgɔ	nazis
t ^h ot'olagɔ	t ^h ot'ola	t ^h ot'olagɔ	apelsīns
aufi		aufigɔ	zivs
p ^h jaboadɔ		p ^h jaboa	ielas lukturis
mat ^h ɔn		mat ^h ɔdɔ	meitene
k'ɔnbohodɔ		k'ɔnbohon	cepure
t'ɔ		t'ɔgɔ	karote
		e	maize
alɔsɔhjegɔ	?	alɔsɔhjegɔ	plūme
?	tsegun	tsegudɔ	suns
alɔguk'ogɔ	alɔguk'o	?	citrons
?	k'ap ^h t ^h ɔ	k'ap ^h t ^h ɔgɔ	sirmgalvis
k ^h ɔdɔ	k ^h ɔ	?	sega
k'ɔdɔ	?	k'ɔdɔ	tomāts
?	alɔ	?	ābols
?	p ^h ɔ	?	bizons
?	?	sadɔ	bērns
ɔlsun	?	?	ķemme
?	pitso	?	dakša
?	t ^h ɔp ^h paa	?	krēsls

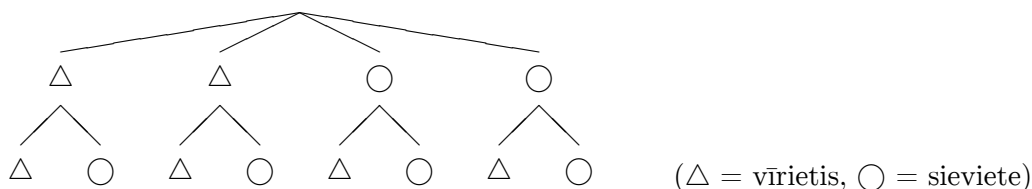
Aizpildiet lauciņus ar jautājuma zīmēm!

⚠ Kajovu valoda pieder pie kajovu-tanoāņu valodu saimes. Tā ir apdraudēta valoda, kurā runā vien daži simti cilvēku Oklahomas štatā, ASV.

Kajovu valodas vārdi ir doti vienkāršotā transkripcijā. **k'**, **t'**, **p'**, **k^h**, **p^h**, **t^h** ir līdzskaņi; **ɔ** ir patskanis.

—Aleksejs Peguševs

3.. uzdevums (20 punkti). Reiz dzīvoja Tangutu Impērijā («Baltā un Cildenā Lielvalstī») divi brāļi un divas māsas. Katram no tiem bija pa dēlam un pa meitai.

Doti teikumi tangutu valodā, kas apraksta radniecības saites starp šiem cilvēkiem. Vārds **Lhie²nyn²** pieder vīrietim.

1. Ldiu ² še ¹ Nie ² tse ¹ 'yn ¹ kâj ¹ ngu ² .	19. Lhie ² nyn ² Wa ² nie ¹ 'yn ¹ wia ¹ ngu ² .
2. Lhie ² nyn ² Ngwi ¹ mbyn ² 'yn ¹ lio ² ngu ² .	20. Ldiu ² še ¹ Sei ¹ na ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .
3. Sei ¹ na ¹ Wa ² nie ¹ 'yn ¹ ndon ¹ ngu ² .	21. Wa ² nie ¹ Sei ¹ na ¹ 'yn ¹ mu ¹ ngu ² .
4. Ldiu ² še ¹ Šan ¹ nia ¹ 'yn ¹ ndon ¹ ngu ² .	22. Šan ¹ nia ¹ Wa ² nie ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .
5. Šan ¹ nia ¹ Syn ¹ mei ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .	23. Ngon ² ngwe ¹ Ldiu ² še ¹ 'yn ¹ la ² ngu ² .
6. Ldiu ² še ¹ Syn ¹ mei ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .	24. Lhie ² nyn ² Mbe ² phon ¹ 'yn ¹ mu ¹ ngu ² .
7. Ldiu ² še ¹ Wa ² nie ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .	25. Mbe ² phon ¹ Ldiu ² še ¹ 'yn ¹ ma ¹ ngu ² .
8. Kei ¹ žey ² Ldiu ² še ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .	26. Lhie ² nyn ² Nie ² tse ¹ 'yn ¹ 'iə ¹ ngu ² .
9. Ldiu ² še ¹ Kei ¹ žey ² 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .	27. Lhie ² nyn ² Ngon ² ngwe ¹ 'yn ¹ mu ¹ ngu ² .
10. Lhie ² nyn ² Syn ¹ mei ¹ 'yn ¹ wia ¹ ngu ² .	28. Šan ¹ nia ¹ Sie ¹ tsie ¹ 'yn ¹ lio ² ngu ² .
11. Lhie ² nyn ² Sie ¹ tsie ¹ 'yn ¹ 'iə ¹ ngu ² .	29. Lhie ² nyn ² Ldiu ² še ¹ 'yn ¹ 'iə ¹ ngu ² .
12. Kei ¹ žey ² Wa ² nie ¹ 'yn ¹ lio ² ngu ² .	30. Lhie ² nyn ² Sei ¹ na ¹ 'yn ¹ wiej ² ngu ² .
13. Kei ¹ žey ² Sie ¹ tsie ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .	31. Šan ¹ nia ¹ Nie ² tse ¹ 'yn ¹ mu ¹ ngu ² .
14. Lhie ² nyn ² Kei ¹ žey ² 'yn ¹ wiej ² ngu ² .	32. Lhie ² nyn ² Šan ¹ nia ¹ 'yn ¹ 'iə ¹ ngu ² .
15. Syn ¹ mei ¹ Nie ² tse ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .	33. Ngon ² ngwe ¹ Kei ¹ žey ² 'yn ¹ ny ¹ ngu ² .
16. Ngon ² ngwe ¹ Mbe ² phon ¹ 'yn ¹ kâj ¹ ngu ² .	34. Syn ¹ mei ¹ Šan ¹ nia ¹ 'yn ¹ źwej ¹ ngu ² .
17. Syn ¹ mei ¹ Sei ¹ na ¹ 'yn ¹ kâj ¹ ngu ² .	35. Mbe ² phon ¹ Sie ¹ tsie ¹ 'yn ¹ ma ¹ ngu ² .
18. Ldiu ² še ¹ Sie ¹ tsie ¹ 'yn ¹ ndon ¹ ngu ² .	36. Nie ² tse ¹ Sie ¹ tsie ¹ 'yn ¹ ____ ngu ² .

(a) Rekonstruējiet ģimenes koku!

(b) Aizpildiet tukšo vietu pēdējā teikumā (to var izdarīt tikai vienā veidā)!

⚠ Tangutu valoda ir izmirusi tibetbirmiešu saimes valoda, kurā runāja Tangutu Impērijā (1038–1227, tagadējā Centrālķīna). Par to, kā tā skanēja, starp zinātniekiem valda domstarpības, tāpēc transkripcija ir balstīta uz vienas no rekonstrukcijām. Augšraksta skaitļi apzīmē kādu no diviem valodas toņiem (¹ = stieptais, ² = kāpjošais); piemēram, vārdiem ‘tēvs’ un ‘māte’ ir pirmais tonis. â, ê, ę, ɔ, y, ə ir patskaņi; ś, ź, ’ ir līdzskaņi. —Ivans Deržanskis

4.. uzdevums (20 punkti). Doti īsi dialogi engeni valodā, kā arī to latviskie tulkojumi:

1. *edèi âno nwâsesè ozyí lèlemù à? edèi ânò wei ga òkí nwâsese ozyí lèlemù.*
Vai šis vīrietis nobiedēs piemānīto zagli?
Šis vīrietis teica, ka viņš_{šis vīrietis} nenobiedēs piemānīto zagli.
2. *avùràràrà kìnono amemùrè ânò à? avùràràrà wei ga òkí kìnono amemùrè ânò.*
Vai sieviete līdzinājās šai meitenei?
Sieviete teica, ka viņa_{sieviete} līdzinājās šai meitenei.
3. *amó lèlemù ânó wuese avùràràrà à? amodhyòmù wei ga ò wuese avùràràrà.*
Vai šis piemānītais bērns nenogalināja sievieti?
Jaunietis teica, ka viņš_{šis piemānītais bērns} nogalināja sievieti.
4. *edèi dhia gbúnòndò amò à? avùràràrà kofilomù wei ga o gbúnòndò amò.*
Vai ļaunais vīrietis izārstēs bērnu?
Klepojošā sieviete teica, ka viņš_{ļaunais vīrietis} izārstēs bērnu.
5. *amemùré dhíá kìnono opilopo ânò à? avùràràrà wei ga ò kìnono opilopo ânò.*
Vai ļaunā meitene nelīdzinājās šai cūkai?
Sieviete teica, ka viņa_{ļaunā meitene} nelīdzinājās šai cūkai.
6. *ozyi gbunono okàá nùamù ânò à? ozyi wei ga òkí gbunono okàá nùamù ânò.*
Vai zaglis izārstēja šo piekauto sirmgalvi?
Zaglis teica, ka viņš_{zaglis} neizārstēja šo piekauto sirmgalvi.
7. *ozyi âno k'ínòndò edèi kofilomù à? amò ânò wei ga ò k'ínòndò edèi kofilomù.*
Vai šis zaglis līdzināsies klepojošajam vīrietim?
Šis bērns teica, ka viņš_{šis zaglis} nelīdzināsies klepojošajam vīrietim.

(a) Pārtulkotiet uz latviešu valodu:

8. *edèi ânò nwâsese ozyi à? amemùrè wei ga ò nwâsese ozyi.*
9. *amemùré lèlemù wúesè amodhyòmù ânò à?
amemùré lèlemù wei ga òkí wúesè amodhyòmù ânò.*

Dota arī atbilde engeni valodā bez tai atbilstošā jautājuma:

10. *ozyi ânò wei ga amó gbunono edèi.*

Pārtulkotiet to uz latviešu valodu! Ja to var iztulkot vairāk nekā vienā veidā, uzrakstiet visus iespējamus tulkojumus un paskaidrojiet savu atbildi!

(b) Pārtulkotiet uz engeni valodu:

11. Vai sirmgalvis līdzināsies šim klepojošajam jauniešim?
Bērns teica, ka viņš_{sirmgalvis} nelīdzināsies šim klepojošajam jauniešim.
12. Vai šī piekautā sieviete nenobiedēja vīrieti?
Šī piekautā sieviete teica, ka viņa_{šī piekautā sieviete} nenobiedēja vīrieti.

(c) Ja jums būtu jāsastāda engeni valodas vārdnīca, kā izskatītos vārdu 'zaglis' un 'meitene' pamatformas? Paskaidrojiet Jūsu atbildi!

⚠ Engeni valoda pieder pie benue-kongolēziešu valodu saimes. Tajā runā ap 20 000 cilvēku Nigērijā.

Zīme . zem vārda pirmā patskaņa norāda uz to, ka visus šī vārda patskaņus izrunā ar nedaudz pazeminātu mēli. Zīmes ´, ` un ^ apzīmē attiecīgi augsto, zemo un kritošo toni; ja nav nevienas no tām, zilbei ir vidējais tonis. —Artūrs Semeņuks

5.. uzdevums (20 punkti). Doti vārdi un vārdu savienojumi ziemeļrietumu gbaju valodā, kā arī to latviskie tulkojumi jauktā secībā:

ʔáá, ʔáá náng nú kò, ʔáá sèè, búmá yík, búmá zù yík, dáng gòk, dí fò, dí sèè,
kò yík, kò zòk, náng wí, nú fò, nú lébé, sèè wí, yík, yík wí, zù

uz virsmas; acs dobums; uzacs; skropsta; acis/seja;
lauka mala; kāja; laime; aknas; labs lauks; nāss;
uz, virs; indīga čūska; mēles galiņš;
mirt; apskaust; novietot

(a) Noskaidrojiet pareizās atbilstības!

(b) Pārtulkojiet uz latviešu valodu: **búmá zù, kò, lébé gòk, lébé wí.**

(c) Pārtulkojiet uz ziemeļrietumu gbaju valodu: vidū; galva; neapmierinātība; deguns.

⚠ Ziemeļrietumu gbaju valoda pieder pie ubangi valodu saimes. Tajā runā ap 200 000 cilvēku Centrālāfrikas Republikā.

Ziemeļrietumu gbaju valodas vārdi ir doti vienkāršotā transkripcijā. ʔ ir līdzskanis.

—Boriss Iomdins

Redaktori: Božidars Božanovs, Ivans Deržanskis, Hjū Dobss, Dmitrijs Gerasimovs,
Ksenija Giļarova, Staņislavs Gurevičs, Gabrijela Hladnika, Boriss Iomdins,
Bruno L’Astorina, Džegjū Lī (galv. red.), Elica Milanova, Aleksejs Peguševs,
Aleksandrs Piperskis, Marija Rubinšteina, Daniels Ruckis, Artūrs Semeņuks,
Pāvels Sofronijevs, Estere Šeinkmane, Milēna Veņeva.

Latviešu teksts: Aleksejs Peguševs, Artūrs Semeņuks, Estere Šeinkmane.

Lai veicas!